

Vidaresändningsplikt i kabelnät

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2004/05:105 samt fyra motioner som väckts med anledning av propositionen och en motion i ämnet från allmänna motionstiden 2004.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att skyldigheten att vidarebefordra tv-sändningar i kabelnät skall avse högst fyra samtidigt sända programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift samt att fram till den 1 februari 2008 också högst en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare skall vidaresändas. I kabelnät där det förekommer tv-sändningar med såväl analog som digital teknik skall två programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare sändas vidare med analog teknik.

De nya reglerna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2005. Förslaget om att sändningsplikten för den programtjänst som inte finansieras med tv-avgifter tas bort föreslås träda i kraft den 1 februari 2008.

Utskottet avstyrker motioner om ändringar i regeringens förslag. Även motioner om utredning av mediepolitiken och av rätten att välja tv-utbud avstyrks.

Till betänkandet har fogats åtta reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Frågor med anledning av propositionen	7
Rätt att välja tv-utbud.....	15
Reservationer.....	17
1. Lagförslagen m.m., punkt 1 (m).....	17
2. Lagförslagen m.m., punkt 1 (fp).....	18
3. Lagförslagen m.m., punkt 1 (kd).....	19
4. Lagförslagen m.m., punkt 1 (c).....	20
5. Överväganden om upphovsrättsersättning, punkt 2 (fp, c).....	21
6. Överväganden om upphovsrättsersättning, punkt 2 (m).....	21
7. Mediepolitisk utredning, punkt 3 (fp).....	22
8. Rätt att välja tv-utbud, punkt 4 (kd).....	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Propositionen.....	24
Följdmotioner.....	24
Motion från allmänna motionstiden hösten 2004.....	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	27
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag.....	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslagen m.m.

Riksdagen antar regeringens i bilaga 2 intagna förslag 1 och 2 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:105 och avslår motionerna 2004/05:K15 yrkandena 1–3, 2004/05:K16 yrkandena 1 och 3, 2004/05:K17 yrkandena 1 och 3, 2004/05:K18 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2004/05:K227 yrkande 10.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (fp)

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (c)

2. Överväganden om upphovsrättsersättning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K16 yrkande 2 och 2004/05:K17 yrkande 2.

Reservation 5 (fp, c)

Reservation 6 (m)

3. Mediepolitisk utredning

Riksdagen avslår motion 2004/05:K18 yrkandena 3 och 5.

Reservation 7 (fp)

4. Rätt att välja tv-utbud

Riksdagen avslår motion 2004/05:K15 yrkande 4.

Reservation 8 (kd)

Stockholm den 17 maj 2005

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Tobias Krantz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Ingvar Svensson (kd)¹, Inger Jarl Beck (s), Anders Bengtsson

¹ Ingvar Svensson (kd) har inte deltagit i behandlingen av punkt 2.

(s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Gustav Fridolin (mp), Karin Åström (s), Carl-Erik Skårman (m) och Yoomi Renström (s)

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen redogör i propositionen för ärendets beredning fram till dess att propositionen beslutades. Av redogörelsen framgår att förslagen bygger på förslag i Radio- och TV-lagsutredningens delbetänkanden *Must carry* (SOU 2003:109) och *Nytt regelverk för marksänd digital-TV* (SOU 2004:39) samt att Lagrådets yttrande har inhämtats.

Propositionen har föranlett fyra motioner (m, fp, kd resp. c). Utöver dessa fyra motioner behandlas också ett motionsyrkande (m) i ämnet från allmänna motionstiden 2004.

Med anledning av ärendet har företrädare för UPC Sverige AB och Com Hem AB framfört synpunkter inför utskottet.

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 28 maj 2003 att de digitala tv-sändningarna skall byggas ut och att de analoga tv-sändningarna skall upphöra efter en övergångsperiod (prop. 2002/03:72, bet. 2002/03:KU33, rskr. 2002/03:196). Nedläggningen av de analoga tv-sändningarna skall ske etappvis och påbörjas tidigast när lagstiftningen om skyldighet att vidareända vissa tv-program i kabelnät har anpassats till att alla marksändningar är digitala. De analoga sändningarna skall ha upphört helt senast den 1 februari 2008.

Den 11 mars 2004 beslutade regeringen propositionen *Digitala TV-sändningar* (prop. 2003/04:118). I propositionen föreslogs att de digitala marksändningarna av Sveriges Television AB:s och Sveriges Utbildningsradio AB:s tv-program skall byggas ut så att de får samma räckvidd som företagens analoga marksändningar. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2003/04:KU24, rskr. 2003/04:231).

Regeringen har tillkallat en kommission för övergång till digital marksänd tv (Ku 2004:04, dir. 2004:32). Kommissionen lade den 27 september fram en plan för den första etappen för teknikövergången. Enligt en skrivelse till regeringen har Teracom AB angett att samtliga större sändarstationer kommer att ha försetts med digital sändarutrustning före andra kvartalet 2005. Det innebär enligt regeringen att ca 98 % av Sveriges befolkning då kommer att kunna ta emot digitala sändningar från marknätet.

Regeringen beslutade den 22 december 2004 att nedläggningen av de analoga marksändningarna skall inledas i september 2005 i Gävle och Motala samt på Gotland.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skyldigheten att vidarebefordra tv-sändningar i kabelnät skall avse högst fyra samtidigt sända programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift. Fram till den 1 februari 2008 skall också högst en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare vidareändas.

I kabelnät där det förekommer tv-sändningar med såväl analog som digital teknik föreslås att två programtjänster som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare skall sändas vidare med analog teknik.

De nya reglerna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2005. Förslaget om att sändningsplikten för den programtjänst som inte finansieras med tv-avgifter tas bort föreslås träda i kraft den 1 februari 2008.

Utskottets överväganden

Frågor med anledning av propositionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag såvitt avser vidareändningsplikts omfattning och avstyrker motioner om mer begränsad vidareändningskyldighet. Utskottet avstyrker också motionsyrkanden om ersättningen enligt upphovsrättslagen samt om utredningar på medieområdet.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp), 3 (kd), 4 (c), 5 (fp, c), 6 (m) och 7 (fp).

Gällande rätt

Vidaresändningsplikts omfattning m.m.

Bestämmelser av betydelse för bedömningen av vidareändningsplikten finns såväl i grundlag – regeringsformen och yttrandefrihetsgrundlagen – som i vanlig lag – radio- och TV-lagen (1996:844). Därutöver finns bestämmelser i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt i EG-direktiv (direktivet om samhällsomfattande tjänster, USO-direktivet, och direktivet om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, TV-direktivet. I propositionen ges en redogörelse för relevanta bestämmelser i dessa rättsakter.

Radio- och TV-lagen innehåller bestämmelser om sändningar av ljudradio- och tv-program. Bestämmelser om vidareändningar i kabelnät finns i 8 kap. Enligt 1 § skall var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning där tv-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder se till att de boende i fastigheter som är anslutna till anläggningen kan ta emot tv-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet och ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. Sändningar som omfattas av vidareändningsplikt skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt. Sändningsplikten gäller även sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet

att sända inte kräver regeringens tillstånd. Sändningsplikten omfattar högst tre samtidigt sända tv-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från tv-avgiften och högst ett tv-program som sänds av en annan tillståndshavare. Skyldigheten att sända vidare gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal tv-program förs fram till abonnenterna genom ett kopplat telenät med hjälp av digital teknik.

Programtjänst definieras i 7 kap. 5 § sista stycket radio- och TV-lagen som ett samlat utbud av program som sänds under en gemensam beteckning.

Rätt till ersättning enligt upphovsrättslagen

I lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, upphovsrättslagen, finns bestämmelser om rätten att förfoga över ett verk. Ett sätt att förfoga över ett verk är att göra det tillgängligt för allmänheten. Så sker exempelvis då det framförs offentligt. Vidaresändning av tv-program via kabel innebär att programmet framförs offentligt. I den mån programmet är ett upphovsrättsligt skyddat verk utgör vidaresändningen ett förfogande som enligt upphovsrättslagen är förbehållet den som innehar upphovsrätten till programmet. Upphovsrättshavarens tillstånd krävs alltså för vidaresändning.

Av 48 § upphovsrättslagen följer att ljudradio- och tv-företag, i egenkap av innehavare av s.k. till upphovsrätten närstående rättigheter, har ensamrätt till sina utsändningar (signalrätt). Vidaresändning av dessa kan därför inte ske utan programföretagens tillstånd. För att förenkla för den som vid vidaresändning vill utnyttja det upphovsrättsligt skyddade verket finns i 26 i § upphovsrättslagen bestämmelser om s.k. avtalslicens. Dessa gör det möjligt att på kollektiv väg sluta avtal med verkan för samtliga berörda upphovsrättshavare. Reglerna om avtalslicens omfattar dock inte radio- eller tv-företagens signalrätt. Enligt 26 f § upphovsrättslagen får samtidig och oförändrad återutsändning av tv-program via kabel ske om det föreligger en avtalslicens och om programföretaget har lämnat sitt medgivande. Avtalen kan innehålla villkor om ersättning från nätinnehavaren.

Propositionen

Vidaresändningspliktens omfattning m.m.

Regeringen bedömer i propositionen att behovet av att behålla en lagstadgad vidaresändningsplikt står kvar och kommer att göra det även efter det att de analoga sändningarna i marknätet har upphört och att vidaresändningsplikten därför bör finnas kvar.

Regeringen bedömer vidare att det inte för närvarande finns någon anledning att vidga vidaresändningsplikten till att avse andra nät än trådbundna. Inte heller bör det införas en skyldighet för den som tillhandahåller programtjänster via satellitmottagning att erbjuda visst programutbud gratis.

Undantaget från vidareändningsplikt för det allmänna telefonnätet bör finnas kvar enligt regeringens bedömning. Även i fortsättningen bör vidareändningsplikten åligga den som faktiskt förfogar över näten.

Regeringen föreslår att de grundläggande kraven för vidareändningsplikt som anges i USO-direktivet skall återspeglas i lagtexten. Bestämmelsen i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen föreslås därför ändras så att den gäller för var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät, om det används för överföring av tv-sändningar till allmänheten via tråd och ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar. Begränsningen till att sändningen skall nå fler än tio bostäder föreslås tas bort.

Regeringen föreslår vidare att vidareändningsplikten skall omfatta högst fyra programtjänster från tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter. Till den 1 februari 2008 föreslås vidareändningsplikten gälla även för högst en programtjänst som inte är tv-avgiftsfinansierad.

I nät där det sänds programtjänster med såväl analog som digital teknik föreslås att två tv-avgiftsfinansierade programtjänster samt, till den 1 februari 2008, en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare skall sändas vidare med analog teknik. Endast de programtjänster som sänds eller har sänts ut med analog teknik skall omfattas enligt förslaget.

För övergången till den nya tekniken föreslår regeringen att äldre bestämmelser om vidareändningsplikt skall gälla i områden där marksändningar sker med analog teknik. Tills vidare skall enligt förslaget en programtjänst som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik, och som enligt äldre föreskrifter skall sändas vidare i kabelnät, sändas vidare enligt de nya föreskrifterna så länge som de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. Vidareändningsplikten för den programtjänst som inte är tv-avgiftsfinansierad skall dock upphöra den 1 februari 2008.

De övriga övergångsproblem som kan komma att uppstå bör enligt regeringens bedömning kunna hanteras inom ramen för Radio- och TV-verkets möjlighet att medge undantag från vidareändningsskyldigheten.

I sina *skäl* för att det bedöms nödvändigt att föreskriva en vidareändningsskyldighet just för innehavare av kabelnät anger regeringen att sådana nät normalt utgör en nödvändig länk mellan den ursprungliga utsändningen och de boende i de anslutna fastigheterna, medan något motsvarande skäl att utvidga sändningsplikten till andra distributionsformer inte finns.

I frågan om vilka programtjänster vidareändningsplikten skall omfatta framhåller regeringen att SVT sänder med stöd av sändningstillstånd från regeringen och att verksamheten finansieras med tv-avgiftsmedel. I sändningstillståndet ställer regeringen krav på att sändningsrätten utövas opartiskt och sakligt, att ämnesval och framställning skall ta sikte på vad som är väsentligt och att programföretaget skall ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar. Vidare skall SVT bl.a. erbjuda ett mångsidigt programutbud, där det ingår nyheter, samt svara för att sändningarna är

tillgängliga i hela landet. Även UR har tillstånd att sända rikstäckande television, men tillståndet ställer inte krav på att det i programutbudet skall ingå nyheter. Däremot föreskrivs att bolaget vid utövandet av sändningsrätten skall utnyttja SVT:s sändningsutrymme enligt överenskommelse bolagen emellan. UR:s program kan därför sägas omfattas av vidareändningsplikten inom ramen för SVT:s programtjänster. Regeringen anser att man bör betrakta det utbud av tv-program som SVT sänder som en helhet, som tillsammans uppfyller kraven för att omfattas av sändningsplikt.

Konkurrensaspekten av vidareändningsplikten är enligt regeringen inte en fråga som gäller specifikt för kabelsändningarna. Enligt regeringens mening finns det inte några konkurrensproblem som bör föranleda att just kabelanslutna hushåll inte skulle få tillgång till det programutbud från SVT och UR som de har varit med om att finansiera. Eftersom SVT:s digitala sändningar under beteckningarna 24 respektive Barnkanalen, på samma sätt som SVT 1 och SVT 2, är finansierade genom tv-avgifter och kan ses avgiftsfritt av övriga hushåll bör enligt regeringen detsamma gälla hushåll anslutna till kabel-tv-nät. Detta bör gälla även Kunskapskanalen, där program producerade av såväl SVT som UR sänds. SVT:s programutbud som sänds enbart i det digitala marknätet motsvarar mindre än frekvensutrymmet för en analog programtjänst, eftersom Barnkanalen och Kunskapskanalen inte sänds samtidigt. Utgångspunkten bör enligt regeringen vara att samtliga hushåll, oavsett om de är anslutna till ett kabelnät, skall ha tillgång till hela det programutbud som sänds i allmänhetens tjänst. Med hänsyn till kravet på att ett åläggande av vidareändningsplikt måste vara proportionerligt samt som det uttrycks i USO-direktivet ”nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset” och i yttrandefrihetsgrundlagen behövt ”med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning”, bör omfattningen av skyldigheten beträffande de tv-avgiftsfinansierade programföretagen begränsas. Genom att vidareändningsplikten får omfatta fyra samtidiga tv-avgiftsfinansierade programtjänster kommer hela SVT:s och UR:s nuvarande utbud att omfattas.

Rätt till ersättning enligt upphovsrättslagen

Regeringen föreslår att det i radio- och TV-lagen införs en hänvisning till upphovsrättslagen av innebörd att förutsättningarna enligt den lagen måste vara uppfyllda för att vidareändningsplikt skall gälla. Däremot bör det enligt regeringen inte för närvarande införas några särskilda regler i radio- och TV-lagen om fördelningen av kostnader för ersättning till rättighetshavarna eller om att programföretaget skall tillhandahålla den programbärande signalen till nätinnehavaren och inte heller några regler om med vilken standard en sändning skall återutsändas.

Enligt propositionen överensstämmer de föreslagna reglerna om avtal och ersättningsvillkor med motsvarande regler i flera andra länder och bygger på internationella upphovsrättsliga konventioner och på rättsakter inom den europeiska gemenskapen. Vidare förklaras i propositionen att rättighetsha-

varna hittills har avstått från att begära någon särskild ersättning för vidareändring av tv-programtjänster för vilka sändningsplikt råder men att enligt Föreningen Copyswede, som företräder olika rättighetshavarorganisationer, ersättning i framtiden kommer att begäras.

I propositionen hänvisas till att Radio- och TV-lagsutredningen föreslagit en ordning där nätt innehavarna ensamma skulle få bära de kostnader för ersättning enligt upphovsrättslagen som vidareändringen föranleder, men att de i vissa fall skulle kunna få övervältra en del av denna kostnad på programföretagen. Förslaget har fått ett övervägande negativt mottagande hos remissinstanserna. Regeringen anser att frågor om utnyttjande av verk och prestationer som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter i första hand bör regleras genom avtal mellan berörda parter. Lagstiftningslösningar bör övervägas först om mer allvarliga missförhållanden uppstår, och enligt regeringens bedömning saknas förutsättningar för att ändra de upphovsrättsliga reglerna på området.

Regeringen omnämmer att Lagrådet ansett att de föreslagna bestämmelserna bör bli föremål för ytterligare överväganden, men regeringen anser att det inte finns anledning att befara att det skulle behöva uppstå alltför stora svårigheter för berörda parter att träffa de överenskommelser som behövs för vidareändring. Några särskilda åtgärder, såsom införande av bestämmelser med reglering av kostnadsansvaret, är därför enligt regeringen inte påkallade för närvarande. Skulle förhållandena ändras, får frågan övervägas på nytt.

Motionerna

Vidareändringspliktens omfattning m.m.

Omfattningen av vidareändringsplikten kritiseras i flera motioner.

I *motion 2004/05:K17 av Göran Lenmarker m.fl. (m)* anger motionärerna som sin utgångspunkt att medier skall vara fria från statlig styrning och att det inte finns någon anledning att ålägga kabelägare att kostnadsfritt distribuera kommersiella program. De anser att vidareändringsplikten bör begränsas till public service-kanalerna och inte utvidgas så att liknande kanaler med annan finansieringsform slås ut från marknaden. De begär ett tillkännagivande om detta (*yrkande 1*). De hänvisar vidare till att de motsatt sig den snabba nedsläckningen av det analoga tv-nätet som de anser bör vara ett resultat av konsumenternas fria val. Med hänvisning till detta begär de att riksdagen skall avslå de förslag till ändringar i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen som regeringen föreslår skall träda i kraft den 1 februari 2008 (*yrkande 3*). – Ett tillkännagivande om att vidareändringsplikten bör omfatta endast de licensfinansierade public service-kanalerna SVT 1 och SVT 2 begärs även i *motion 2004/05:K227 av Göran Lenmarker m.fl. (m) yrkande 10*.

I motion 2004/05:K18 av Tobias Krantz m.fl. (fp) begär motionärerna att riksdagen skall avslå lagförslaget såvitt avser 8 kap. 1 § fjärde stycket radio- och TV-lagen (*yrkande 1*) och besluta en lydelse av paragrafen som inte ger vidareändningsplikt för fler än två programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter (*yrkande 2*). I motionen begärs, med hänvisning till exemplet Kunskapskanalen, ett tillkännagivande om att staten bör inta en strikt neutral hållning i fråga om kommersiell tv för att inte slå undan benen för kommersiella aktörer som etablerat eller överväger att etablera tv-sändningar riktade till Sverige (*yrkande 4*). I motionen kritiserar motionärerna vidare den brist på helhetssyn som de anser präglar regeringens mediepolitik. En mängd utredningar har visserligen tillsatts, de överlappar ofta varandra och är alltid sent ute, anser motionärerna. Aktörerna på mediemarknaden tvingas ofta agera utan att ha någon rimlig chans att förutse hur de investeringar de planerar i dag kommer att påverkas av lagstiftningen i morgon. Motionärerna hänvisar till sin tidigare kraftfulla kritik av regeringens val av metod för introduktionen av digitala tv-sändningar i marknätet som innebär att de första nedsläckningarna av analoga sändare kommer att genomföras under innevarande år utan att alla frågor är lösta. En förutsättning borde ha varit att övergången skulle ske på marknads – konsumenternas och producenternas – villkor. Ett upphävande av beslutet om första släckningsdatum skulle ge utrymme för att söka en ny och mer långsiktigt hållbar mediepolitik med bredare parlamentarisk uppslutning. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om en sådan mediepolitik (*yrkande 3*). I motionen anförs också att det nu är hög tid att ta ett helhetsgrepp och modernisera all medierelaterad lagstiftning i ett svep, i stället för återkommande små och detaljinriktade utredningar. Därför föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en parlamentarisk medieutredning med uppdrag att se över lagstiftningen och göra den mer teknikneutral och tillgodose behovet av överskådliga och tydliga riktlinjer för mediepolitiken för åtminstone det kommande decenniet (*yrkande 5*).

I motion 2004/05:K15 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) begärs att riksdagen skall besluta att vidareändningsplikt i kabelnät skall föreligga för högst två kanaler från Sveriges Television (*yrkande 1*) och att vidareändningsplikt skall föreligga för Utbildningsradions televisionssändningar i den mån de ligger utanför dessa två SVT-kanaler men att övrigt utrymme i en sådan frekvens inte skall bli föremål för sådan plikt (*yrkande 2*). Motionärerna anser att det enbart är SVT 1 och SVT 2 som uppfyller de grundläggande kriterierna om ”nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset” och att kriterierna inte uppfylls av Kunskapskanalen/Barnkanalen och SVT 24. De anser det vara centralt att Utbildningsradions tv-sändningar nås av alla och att dessa sändningar därför bör omfattas av vidareändningsplikten. Hela kanalfrekvensen behöver dock enligt motionä-

terna inte ha sådan status; för övriga sändningar på denna frekvens bör det vara fritt för SVT och kabelnäten att teckna avtal. Motionärerna anser det vara rimligt att TV 4 behåller sin status så länge det analoga nätet existerar.

I *motion 2004/05:K16 av Kerstin Lundgren m.fl. (c)* begärs att riksdagen beslutar att vidareändningsplikten skall omfatta högst tre programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter (*yrkande 1*) och att i övrigt anta förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen att träda i kraft den 1 juli 2005 (*yrkande 3*).

Rätt till ersättning enligt upphovsrättslagen

I *motion 2004/05:K17 av Göran Lennmarker m.fl. (m)* finner motionärerna regeringens ovilja att föreslå regler om fördelningen av kostnader för ersättning till rättighetshavarna otillfredsställande. Det medför att de kabelanslutna riskerar att utestängas från de programtjänster som lagen avser att tillförsäkra dem. Motionärerna finner det inte möjligt att bedöma möjligheterna att parterna kan träffa de avtal som behövs om fördelningen av de upphovsrättsliga kostnaderna. De begär ett tillkännagivande om att möjligheterna att reglera kostnadsfördelningen bör bli föremål för vidare överväganden (*yrkande 2*).

I *motion 2004/05:K15 av Ingvar Svensson m.fl. (kd)* hänvisas till tidigare förarbetsuttalanden om rätten till upphovsrättsersättning vid vidareändningsplikt. Enligt motionärerna finns lagreglering i Storbritannien och Österrike, medan det i Finland har klargjorts att om anspråk ställs av upphovsrättsorganisationerna om ersättning på grund av vidareändningsplikten skall lagstiftning lik den i Storbritannien och Österrike övervägas. Motionärerna begär att det av riksdagens beslut skall framgå att Copyswedes medlemsorganisationer inte skall ha rätt att uppbära extra upphovsrättsersättning genom vidareändningsplikten (*yrkande 3*).

I *motion 2004/05:K16 av Kerstin Lundgren m.fl. (c)* delar motionärerna bedömningen att upphovsrättsfrågorna behöver övervägas ytterligare. Utgångspunkten måste dock vara att plikten att vidareända en programtjänst inte skall leda till skyldighet att betala upphovsrättsersättning för denna distribution, dvs. att den inte ger rätt att uppbära ”extra” upphovsrättsersättning. Motionärerna begär ett tillkännagivande om vad som anförs om att Copyswedes medlemsorganisationer inte skall ha rätt att uppbära extra upphovsrättsersättning genom vidareändningsplikten (*yrkande 2*).

Tryck- och yttrandefrihetsberedningen m.m.

Den av regeringen tillkallade Tryck- och yttrandefrihetsberedningen (Ju2003:04, dir. 2003:58) har till uppgift att följa utvecklingen på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området samt utreda och lämna förslag till lösningar av olika problem på detta område. En särskilt viktig uppgift för beredningen är att lämna förslag till hur de problem som är relaterade till den tekniska och mediala utvecklingen skall lösas. Beredningen bör vid sina överväganden eftersträva att tekniken inte skall vara av avgörande betydelse.

delse för mediernas grundlagsskydd. I beredningens uppdrag ligger således att överväga frågan om det mot bakgrund av den tekniska och mediala utvecklingen är möjligt att i längden behålla en teknikberoende grundlagsreglering av yttrandefriheten i medierna och om det på sikt finns anledning att slå samman tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen till en grundlag omfattande såväl tryckfrihet som annan yttrandefrihet.

Beredningen är sammansatt av experter med en parlamentariskt sammansatt samrådsgrupp.

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om teknikneutral lagstiftning senast i förenklad ordning i betänkande 2004/05:KU31, varvid hänvisades till ställningstagande i betänkande 2003/04:KU24. Utskottet hade tidigare hänvisat till det då pågående EU-arbetet med konvergensfrågan samt påpekat att ett nytt EU-regelverk för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster numera till övervägande del genomförts i Sverige genom lagen om elektronisk kommunikation, som trädde i kraft den 25 juli 2003 och ersatte den tidigare telelagen. Genom den nya lagen samordnades författningar med anknytning till elektronisk kommunikation och som var att hänföra till det infrastrukturella regleringsområdet. Lagen gjordes dock inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationstjänster. Bland annat behölls radio- och TV-lagen och till den anknyttande lagar som särskilda lagar.

Utskottet hänvisade till att konvergensfrågan bereddes i såväl Tryck- och yttrandefrihetsberedningen som den då sittande Radio- och TV-lagsutredningen samt att konvergensfrågan var aktuell även i EU-arbetet på det audiovisuella området. Utskottet, som utgick från att regeringen följde konvergensfrågans utveckling, ansåg inte någon sådan åtgärd som begärdes i den aktuella motionen påkallad.

Utskottets ställningstagande

Vidaresändningspliktens omfattning m.m.

Riksdagen har som framgår ovan beslutat att de digitala tv-sändningarna skall byggas ut och att de analoga tv-sändningarna skall upphöra efter en övergångsperiod. Utskottet anser inte att det finns anledning att ompröva detta beslut.

Utskottet delar regeringens bedömning av frågan om vilka distributionsformer och nät som bör omfattas av vidaresändningsplikt, om vilka programtjänster vidaresändningsplikten bör omfatta och om förslagets förenlighet med yttrandefrihetsgrundlagen, regeringsformen, Europakonventionen och USO-direktivet. Utskottet föreslår därmed att riksdagen antar regeringens två förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) och avslår motionerna 2004/05:K15 (kd) yrkandena 1 och 2, 2004/05:K16 (c) yrkande 1, 2004/05:K17 (m) yrkandena 1 och 3, 2004/05:K18 (fp) yrkandena 1, 2 och 4 samt 2004/05:K227 (m) yrkande 10. Motion 2004/05:K16 (c) yrkande 3 är genom detta tillgodosedd och avstyrks.

Rätt till ersättning enligt upphovsrättslagen

Utskottet delar regeringens bedömning att frågor om ersättning för utnyttjande av verk och prestationer som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter i första hand bör regleras genom avtal mellan berörda parter och att lagstiftningslösningar bör övervägas först om mer allvarliga missförhållanden uppstår. Som regeringen anför saknas förutsättningar att ändra de upphovsrättsliga reglerna på området och en hänvisning till upphovsrättslagen bör införas för att förtydliga att sändningsplikten endast gäller om förutsättningarna enligt denna lag är uppfyllda.

Alltför stora svårigheter för parterna att uppnå erforderliga överenskommelser bör inte behöva uppstå. Regeringen har förklarat att frågan, om förhållandena ändras, får övervägas på nytt. Utskottet utgår från att så sker.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05:K15 (kd) yrkande 3, 2004/05:K16 (c) yrkande 2 och 2004/05:K17 (m) yrkande 2.

Mediepolitisk utredning

Frågan om möjligheten att införa en teknikneutral medielagstiftning är nu föremål för övervägande i Tryck- och yttrandefrihetsberedningen. Utskottet anser att resultatet av beredningens arbete bör avvaktas och avstyrker med detta motion 2004/05:K18 (fp) yrkandena 3 och 5.

Rätt att välja tv-utbud

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om utredning om förstärkt valfrihet för konsumenten att välja tv-utbud.

Jämför reservation 8 (kd).

Motionen

I motion 2004/05:K15 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) kritiseras att kabelnätet för distribution av tv-sändningar genom avtal med fastighetsägare ofta innebär ett faktiskt monopol i fastighet eller fastighetsbestånd för hyres- och bostadsrättslägenheter. Kabelnätsavgiften ingår ofta obligatoriskt i hyra och konsumenten har därför ofta inte möjlighet att avstå från kostnaden och inte heller stora möjligheter att välja kanaler inom kabelnätet, eftersom de ofta är paketerade. Motionärerna anser att det finns starka skäl för att utreda en förstärkt valfrihet när det gäller konsumentens möjlighet att välja tv-utbud, och de begär ett tillkännagivande om detta (yrkande 4).

Bakgrund

Genom en ändring i yttrandefrihetsgrundlagen, som trädde i kraft den 1 januari 2003, infördes en möjlighet att genom lag meddela föreskrifter i fråga om skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet (3 kap. 1 § andra stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen). Regeringen uttalade i propositionen (prop. 2001/02:74 Yttrandefrihetsgrundlagen och Internet, m.m.) att det inte är tillfredsställande att konsumenternas ställning på detta område är så svag. Även om konsumenternas möjligheter till påverkan kan komma att förbättras genom den tekniska utvecklingen, borde det därför, enligt regeringen, lagstiftas om skyldighet för nätinnehavare att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet. Eftersom en sådan lagstiftning inte stod i överensstämmelse med rätten för nätinnehavare att bestämma vilka radio-program som skall sändas i nätet, måste sändningsrätten begränsas så att lagstiftningen blev möjlig att införa. En lagstiftning som ger mottagarkretsen inflytande över programvalet skulle kunna innehålla bestämmelser om såväl abonnentundersökningar som abonnemang på enskilda kanaler. Regeringen hänvisade till att departementspromemorian Abonnentinflytande i kabel-TV-nät (Ds 2001:52), som innehöll förslag till sådan lagstiftning, var föremål för remissbehandling, och regeringen avsåg att under våren 2002 återkomma till riksdagen med anledning av promemorians förslag.

I proposition 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m. redovisades den nämnda ändringen i yttrandefrihetsgrundlagen och hänvisades åter till lagstiftningsförslaget i den nämnda departementspromemorian.

I den nu aktuella propositionen (s. 17) nämner regeringen att den anser att de intressen som vidare-sändningsskyldigheten avser att tillvarata inte tillräckligt väl kan tillgodoses på annat sätt än genom abonnentinflytande.

I Radio- och TV-lagsutredningens uppdrag (dir. 2003:30) ingår att överväga om det är lämpligt och möjligt att genom lagstiftning skapa förutsättningar för konkurrens mellan olika innehållsleverantörer i kabel-tv-näten. Samtidigt pågår enligt uppgift från Regeringskansliet alltjämt beredningen av den nämnda departementspromemorian.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om abonnentinflytande över kabelnätens programutbud ingår i Radio- och TV-lagsutredningens uppdrag och att ett tidigare lämnat förslag alltjämt bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser med hänsyn till bl.a. detta att något tillkännagivande om behovet att utreda en förstärkt frihet att välja programutbud inte är påkallat, och utskottet avstyrker motion 2004/05:K15 (kd) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Lagförslagen m.m., punkt 1 (m)

av Göran Lennmarker (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens i bilaga 2 intagna förslag 1 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) med den ändringen att punkt 3 i övergångsbestämmelserna erhåller den lydelse som framgår av bilaga 3 samt avslår regeringens förslag 2 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844). Riksdagen tillkännager vidare för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om begränsning av vidareändningsplikten. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:K17 yrkandena 1 och 3 samt 2004/05:K227 yrkande 10, bifaller delvis proposition 2004/05:105 och motionerna 2004/05:K15 yrkandena 1 och 2, 2004/05:K16 yrkande 1 och 2004/05:K18 yrkandena 1, 2 och 4 samt avslår motionerna 2004/05:K15 yrkande 3 och 2004/05:K16 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi motsätter oss sedan tidigare den snabba nedsläckningen av det analoge tv-nätet. En nedsläckning bör ske som ett resultat av konsumenternas fria val. De ändringar i 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen som regeringen föreslår skall träda i kraft den 1 februari 2008 bör därför avslås.

Fria medier är en förutsättning för att t.ex. informations- och pressfriheten skall kunna fungera som uttrycksmedel för människor och som kontroll av den offentliga maktutövningen. Vår grundläggande utgångspunkt är att medierna skall vara fria från statlig styrning. Vi har tidigare ifrågasatt om dagens omfattande vidareändningsskyldighet är förenlig med bestämmelserna i 3 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen, men Lagrådet har bedömt att det inte finns anledning att anta att förslaget står i strid med den regleringen. Vi godtar den bedömningen men anser att vidareändningsskyldigheten bör anses vara tillgodosedd genom att begränsas till public servicekanalerna. Den bör inte utvidgas. Om så sker riskerar liknande kanaler med annan finansieringsform att slås ut från marknaden.

Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Lagförslagen m.m., punkt 1 (fp)

av Tobias Krantz (fp) och Helena Bargholtz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens i bilaga 2 intagna förslag 1 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) med den ändringen att 8 kap. 1 § fjärde och femte styckena och punkt 3 i övergångsbestämmelserna erhåller den lydelse som framgår av bilaga 3 samt avslår regeringens i bilaga 2 intagna förslag 2 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844). Riksdagen tillkännager vidare för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att staten bör inta en strikt neutral hållning i fråga om kommersiell tv. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K18 yrkandena 1, 2 och 4, bifaller delvis proposition 2004/05:105 och motionerna 2004/05:K17 yrkandena 1 och 3 samt 2004/05:K227 yrkande 10 och avslår motionerna 2004/05:K15 yrkandena 1–3 och 2004/05:K16 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Staten bör ställa upp spelreglerna för marknaden, inte styra den. Staten försöker emellertid samtidigt uppträda i alla roller på mediemarknaden på en gång, och detta leder till ständiga målkonflikter. Vi anser att den värsta konsekvensen är den indirekta att staten gynnar sina egna bolag före kommersiella aktörer. Ett tydligt exempel på detta aktualiseras i propositionen, nämligen den nystartade Kunskapskanalen. Den har en profil som i hög grad liknar befintliga kanalers, och en del av programutbudet finns dessutom redan tillgängligt i Sveriges Televisions ordinarie programutbud. Att låta Kunskapskanalen omfattas av vidaresändningsplikten inkräktar i en nisch där det redan finns flera kommersiella aktörer. Enligt vår uppfattning bör endast två av de programtjänster som finansieras med licenspengar omfattas av vidaresändningsplikten. Det finns inte heller någon anledning att gynna en av flera kommersiella aktörer på mediemarknaden i en kommersiell och konkurrensutsatt distributionsform, dvs. vidaresändningsplikten bör inte omfatta det privatfinansierade TV 4 ens övergångsvis som regeringen föreslår. Riksdagen bör anta förslaget till ändringar i radio- och TV-lagen i den utformning vi föreslår med ikraftträdande den 1 juli 2005, och därmed behövs inte den av regeringen föreslagna ändringen den 1 februari 2008.

För att inte slå undan benen på de kommersiella aktörer som etablerat eller överväger att etablera tv-sändningar riktade till Sverige bör staten inta en strikt neutral hållning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Lagförslagen m.m., punkt 1 (kd)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar med godkännande av vad som anförs i denna reservation om upphovsrättsersättningen regeringens i bilaga 2 intagna förslag 1 och 2 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) med den ändringen att 8 kap. 1 § fjärde stycket erhåller de lydelse som framgår av bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K15 yrkande 3, bifaller delvis proposition 2004/05:105 och motionerna 2004/05:K15 yrkandena 1 och 2, 2004/05:K16 yrkande 1 och 2004/05:K17 yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna 2004/05:K16 yrkande 3, 2004/05:K18 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2004/05:K227 yrkande 10.

Ställningstagande

En analys av de licensfinansierade programtjänsterna visar att enbart SVT 1 och SVT 2 uppfyller de grundläggande kriterierna för att omfattas av vidare-sändningsplikt – att det är ”nödvändigt för att uppfylla klart fastställda mål som avser allmänintresset”. Kunskapskanalen/Barnkanalen är till sin karaktär en nischkanal, liksom SVT 24. Kunskapskanalen/Barnkanalen konkurrerar dessutom med andra liknande programtjänster. I princip anser jag alltså att endast SVT 1 och SVT 2 bör omfattas av vidare-sändningsplikten. Det är emellertid också centralt att Utbildningsradions sändningar skall nå alla. Dess sändningar bör därför också omfattas av vidare-sändningsplikten, även vid de tillfällen då de sänds i annan kanal än SVT 1 eller SVT 2. Men endast Utbildningsradion bör ges denna status, och ”ledigt utrymme” i sådan annan kanal skall inte omfattas av vidare-sändningsplikten.

Mot bakgrund av det anförda bör ändringarna i radio- och TV-lagen ges den utformning som framgår av förslaget till riksdagsbeslut i denna reservation.

Såvitt avser upphovsrättsersättningen har den svenske lagstiftaren tidigare klart uttryckt grundinställningen att operatörer som åläggs en lagstadgad skyldighet att distribuera vissa kanaler inte också skall vara skyldiga att betala upphovsrättsersättning för denna distribution. Denna inställning från lagstiftarens sida uttrycktes tydligast i en departementspromemoria från 1987 (DsU 1987:2) där det angavs följande:

I kabellagspropositionen (prop. 1984/85:199) gjordes det inga uttalanden om hur den aktuella vidare-sändningsrätten förutsattes klarerad, men det måste antas att propositionen liksom Massmediekommitténs förslag bygger på att rättighetshavarna upplåter rätten utan kostnad.

Kabellagens must carry-regel är identisk med propositionens förslag. Regeln torde därför förplikta en tillståndshavare att vidareända Sveriges Radio-programmen endast i den utsträckning han får göra detta utan att betala särskild ersättning härför.

På motsvarande sätt innehåller förarbetena till den tidigare gällande kabel-lagen (prop. 1991/92:53) följande uttalande:

De upphovsrättsliga organisationerna har hittills avstått från att kräva ersättning för sådan vidareändning som här är i fråga. Detta förhållande har utgjort den praktiska grunden för gällande ordning.

Den grunden bör gälla även fortsättningsvis. Att så sker och att någon ”extra” upphovsrättsersättning inte utgår på grund av vidareändningsplikten är enligt min mening en förutsättning för bestämmelserna om vidare-sändningsplikt.

4. Lagförslagen m.m., punkt 1 (c)

av Kerstin Lundgren (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens i bilaga 2 intagna förslag 1 och 2 till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) med den ändringen att 8 kap. 1 § fjärde stycket erhåller de lydelse som framgår av bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K16 yrkande 1, bifaller delvis proposition 2004/05:105 och motion 2004/05:K15 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2004/05:K15 yrkande 3, 2004/05:K16 yrkande 3, 2004/05:K17 yrkandena 1 och 3, 2004/05:K18 yrkandena 1, 2 och 4 samt 2004/05:K227 yrkande 10.

Ställningstagande

Jag vill betona att vidareändningsplikten är ett ingrepp i äganderätten och detta ingrepp vill jag minimera. Jag anser inte att det finns skäl att i dag utöka vidareändningsplikten, såvitt avser licensfinansierade programtjänster. Högst tre programtjänster – i praktiken SVT 1, SVT 2 och Utbildningsradion – uppfyller enligt min uppfattning mer än väl de krav på tillgänglighet som ställs i yttrandefrihetsgrundlagen.

Riksdagen bör således anta regeringens förslag till ändringar i radio- och TV-lagen i den utformning som föreslås i denna reservation.

5. Överväganden om upphovsrättsersättning, punkt 2 (fp, c)
av Tobias Krantz (fp), Helena Bargholtz (fp) och Kerstin Lundgren (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i denna reservation om upphovsrättsskyddet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K16 yrkande 2 och bifaller delvis motion 2004/05:K17 yrkande 2.

Ställningstagande

Frågan om upphovsrättshavares ersättning för vidareändring av tv-programtjänster för vilka sändningsplikt råder har hittills lösts genom att de avstått från att begära ersättning när det gäller t.ex. vidareändring i kabelnät. Trots att föreningen Copyswede förklarat att ersättning kommer att begäras i framtiden, förutsätter regeringen att frågan löses avtalsvägen och föreslår inte nu någon lagstiftningslösning. Liksom Lagrådet anser vi att frågorna behöver övervägas ytterligare. Utgångspunkten för dessa överväganden måste vara att plikten att sända vidare en programtjänst inte skall leda till att man blir skyldig att betala upphovsrättsersättning för denna distribution. Vidareändringsplikten skall inte i sig ge rätt till ”extra” upphovsrättsersättning.

Riksdagen bör ge regeringen det anförda till känna som sin mening.

6. Överväganden om upphovsrättsersättning, punkt 2 (m)
av Göran Lennmarker (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i denna reservation om upphovsrättsskyddet. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K17 yrkande 2 och bifaller delvis motion 2004/05:K16 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår inte några särskilda regler i radio- och TV-lagen om fördelningen av kostnaderna för ersättning till upphovsrättshavarna utan utgår från ett antagande att parterna kan träffa de avtal som behövs om fördelningen av de upphovsrättsliga kostnaderna. Vi vill framhålla att syf-

tet med vidareställningsplikten omintetgjorts om någon avtalslösning inte kommer till stånd, eftersom de kabelanslutna riskerar att utestängas från de programtjänster som lagen avser att tillförsäkra dem.

Frågan om reglering av kostnadsfördelningen bör bli föremål för vidare överväganden. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna som sin mening.

7. Mediepolitisk utredning, punkt 3 (fp)

av Tobias Krantz (fp) och Helena Bargholtz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i denna reservation. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K18 yrkan- dena 3 och 5.

Ställningstagande

Det råder enligt vår uppfattning en total brist på övergripande perspektiv i mediepolitiken och särskilt i fråga om digital-tv. Detta har lett till att fel beslut har fattats och i fel ordning. Att upphäva beslutet om att släcka det analoga tv-nätet skulle ge utrymme att söka en ny och mer långsiktigt hållbar mediepolitik med bredare parlamentarisk uppslutning, vilket skulle gagna såväl mediemarknadens aktörer som konsumenter.

Utvecklingen på mediemarknaden i dag kan beskrivas med ord som digitalisering, konvergering, horisontell och vertikal integrering och regelshopping. Sedan ett antal år är olika medier på väg att konvergera. Tendenserna innebär att ny teknik och nya organisationsmönster skapar förändrade förutsättningar för kultur-, informations- och mediepolitiken. Utvecklingen innebär stora möjligheter. Mångfalden kan öka. Demokratins arenor för debatt och upplysning kan bli fler och mer dynamiska. Det är därför av yttersta vikt att lagstiftningen hänger med i och främjar utvecklingen. Tyvärr har en annan ambition, att anpassa tryckfriheten ”nedåt”, efter den mer begränsade yttrandefrihetsgrundlagen, kunnat skönjas. Folkpartiet liberalerna vill se motsatt utveckling – mot en förstärkt yttrandefrihet under teknikneutrala lagar så långt möjligt är, dock utan att tryckfriheten inskränks.

Det är nu enligt vår uppfattning hög tid att ta ett helhetsgrepp och modernisera all medierelaterad lagstiftning i ett svep, i stället för i återkommande små och detaljinriktade utredningar. Regeringen bör därför tillsätta en parlamentarisk medieutredning med uppdrag att se över lagstiftningen och göra den mer teknikneutral och tillgodose behovet av överskådliga och tydliga riktlinjer för mediepolitiken för åtminstone det kommande decenniet.

8. Rätt att välja tv-utbud, punkt 4 (kd)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rätten att välja tv-utbud. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K15 yrkande 4.

Ställningstagande

Kabelnäten för distribution av tv-sändningar innebär genom avtal med fastighetsägare ofta ett faktiskt monopol i fastighet eller fastighetsbestånd för hyreslägenheter och bostadsrätter. Visserligen har den enskilde konsumenten möjlighet att använda inomhusantenn eller antenn på balkong alternativt parabol inom balkongområde, men för många konsumenter är den valfriheten en chimär, dels på grund av husets läge i förhållande till satelliter, dels på grund av t.ex. det digitala nätets otillräckliga sändarstyrka.

Dessutom ingår ofta kabelnätsavgiften som obligatorium i hyra, varför konsumenten dels inte har möjlighet att se den faktiska kostnaden, dels inte har någon möjlighet att avstå från kostnaden. Inte heller finns det stora möjligheter att välja kanaler inom kabelnäten; ofta är de paketerade. Valfriheten att välja tv-distributör/operatör eller programtjänst är därmed starkt begränsad. Radio- och TV-lagsutredningens uppdrag på området liksom den departementspromemoria som behandlat programutbudet är alltför snäva till sin karaktär. Det finns enligt min mening starka skäl för att utreda en förstärkt generell valfrihet när det gäller konsumentens möjlighet att välja tv-utbud. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:105 Vidaresändningsplikt i kabelnät:

Riksdagen antar regeringens båda förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).

Följdmotioner

2004/05:K15 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen beslutar att vidaresändningsplikt i kabelnät skall föreligga för högst två kanaler från Sveriges Television enligt vad i motionen anförs.
2. Riksdagen beslutar att vidaresändningsplikt skall föreligga för Utbildningsradions televisionssändningar i den mån de ligger utanför dessa två SVT-kanaler men att övrigt utrymme i en sådan frekvens inte skall bli föremål för sådan plikt enligt vad i motionen anförs.
3. Riksdagen beslutar att det av riksdagens beslut skall framgå att Copyswedes medlemsorganisationer inte skall ha rätt att uppbära extra upphovsrättsersättning genom vidaresändningsplikten enligt vad i motionen anförs.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en förstärkt valfrihet när det gäller konsumentens möjlighet att välja tv-utbud.

2004/05:K16 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar att vidaresändningsplikt skall omfatta högst tre programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom tv-avgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Copyswedes medlemsorganisationer inte skall ha rätt att uppbära extra upphovsrättsersättning genom vidaresändningsplikten.
3. Riksdagen beslutar att i övrigt anta förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) att träda i kraft den 1 juli 2005.

2004/05:K17 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en begränsning av vidareändningsplikten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnadsfördelning för ersättning till rättighetshavare enligt upphovsrättslagen.
3. Riksdagen avslår förslaget om förändring av radio- och TV-lagen som skall träda i kraft den 1 februari 2008.

2004/05:K18 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition i den del som avser ändring i 8 kap. 1 § fjärde stycket radio- och TV-lagen (1996:844).
2. Riksdagen beslutar att 8 kap. 1 § fjärde stycket radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar högst tre samtidigt sända TV-program som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom anslag från TV-avgiften enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och högst ett TV-program som sänds av en annan tillståndshavare.

Föreslagen lydelse

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än två programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändring ske med analog teknik av två programtjänster som avses i fjärde stycket om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidareändring ske med digital teknik.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny och mer långsiktigt hållbar mediepolitik med bredare parlamentarisk uppslutning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommersiell tv på lika villkor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om en utredning av medierelaterad lagstiftning i syfte att göra den mer teknikneutral.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:K227 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

10. Riksdagen beslutar att förändra must carry-skyldigheten i enlighet med vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen
(1996:844)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § och 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.3 §¹

Lagen gäller för sändningar genom tråd endast om sändningen når fler än 100 bostäder. Vad som föreskrivs i 8 kap. 1 § första stycket om kabeloperatörers skyldigheter gäller dock för sändningar som når fler än tio bostäder.

Inga andra bestämmelser i yttrandefrihetsgrundlagen än 1 kap. 2 och 3 §§ gäller för sändningar genom tråd som når 100 bostäder eller färre.

För sändningar genom tråd som når 100 hushåll eller färre gäller endast 8 kap. 1 § samt i yttrandefrihetsgrundlagen endast 1 kap. 2 och 3 §§.

8 kap.1 §²

Var och en som äger eller annars förfogar över en anläggning för trådsändning där TV-program sänds vidare till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än tio bostäder skall se till att de boende i fastigheter som är anslutna till anläggningen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som är avsedda att tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter.

Var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd skall, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett

¹ Senaste lydelse 1998:1713.

² Senaste lydelse 1998:1713.

Sändningarna skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen. *Ett program som har sänts ut enbart med digital teknik behöver sändas vidare endast om det sänds andra program i anläggningen med digital teknik. Det behöver då sändas vidare endast digitalt.*

Sändningsplikten gäller även *sändningar* som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd

Sändningsplikt enligt första stycket omfattar *högst tre samtidigt sända TV-program* som sänds av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom *anslag från TV-avgiften* enligt lagen (1989:41) om TV-avgift och *högst ett TV-program* som sänds av en annan tillståndshavare.

Skyldighet enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett *kopplat telenät* med hjälp av digital teknik.

villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. *En sådan sändningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidare-sändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.*

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även *TV-sändningar* som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar *inte fler än*

1. fyra programtjänster som sänds *samtidigt* av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom *TV-avgifter* enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidare-sändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt. I övrigt får vidare-sändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett *allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel*

av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

Sändningsplikten *enligt första stycket* omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för elektroniska kommunikationsnät som är i bruk vid ikraftträdandet, i den mån de tar emot TV-sändningar som sker med analog teknik.

3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall vidareändas, skall sändas vidare enligt vad som följer av de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. Sändningsplikten för den programtjänst som avses i 8 kap. 1 § fjärde stycket 2 skall dock upphöra att gälla den 1 februari 2008.

2 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 1 § radio- och TV-lagen (1996:844) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt avsnitt 2.1

Föreslagen lydelse

8 kap.

1 §

Var och en som äger eller annars förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av TV-sändningar till allmänheten genom tråd skall, om ett betydande antal hushåll som är anslutna till nätet använder det som sitt huvudsakliga medel för att ta emot TV-sändningar, se till att de boende i de anslutna hushållen kan ta emot TV-sändningar som sker med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning. Skyldigheten gäller endast för TV-sändningar för vilka sändningstillståndet har förenats med krav på opartiskhet och saklighet samt ett villkor om ett mångsidigt programutbud där det skall ingå nyheter. En sådan sändningsplikt gäller endast om förutsättningarna för vidareändning enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är uppfyllda.

TV-sändningar enligt första stycket skall kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller även TV-sändningar som en tillståndshavare genomför för att uppfylla skyldigheten att sända till hela landet eller till delar av landet, men där sättet att sända inte kräver regeringens tillstånd.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. *Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt.* I övrigt får vidareändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidareändning ske med analog teknik av minst två programtjänster som avses i fjärde stycket, om de sänds eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidareändning ske med digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket gäller inte för en anläggning där ett begränsat antal TV-program förs fram till abonnenterna genom ett allmänt kommunikationsnät, som består av parkabel av metall, med hjälp av digital teknik.

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidare-sändning enligt 3 kap. 5 §.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2008.

BILAGA 3**Reservanternas lagförslag****Förslag till lydelse av 3 p. övergångsbestämmelserna enligt reservationerna 1 och 2****Lagförslag 1***Regeringens och utskottets förslag*

3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall vidaresändas, skall sändas vidare enligt vad som följer av de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller. *Sändningsplikten för den programtjänst som avses i 8 kap. 1 § fjärde stycket 2 skall dock upphöra att gälla den 1 februari 2008.*

Reservanternas förslag

3. De programtjänster som vid ikraftträdandet sänds ut med analog teknik och som enligt äldre föreskrifter skall vidaresändas, skall sändas vidare enligt vad som följer av de nya föreskrifterna så länge de villkor som anges i 8 kap. 1 § första stycket gäller.

Förslag till lydelse av 8 kap. 1 § fjärde och femte styckena enligt reservation 2**Lagförslag 1***Regeringens och utskottets förslag*

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. fyra programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och

2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidaresändning ske med analog teknik av *minst* två programtjänster som avses i fjärde stycket 1, om de sänds eller har sänts ut med analog

Reservanternas förslag

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än *två* programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift.

I nät där TV-sändningar sker med både analog och digital teknik skall vidaresändning ske med analog teknik av två programtjänster som avses i fjärde stycket, om de sänds

teknik. *Under samma förutsättningar skall också den programtjänst som avses i fjärde stycket 2 sändas analogt.* I övrigt får vidare-sändning ske med digital teknik.

eller har sänts ut med analog teknik. I övrigt får vidare-sändning ske med digital teknik.

Förslag till lydelse av 8 kap. 1 § fjärde stycket enligt reservationerna 3 och 4

Lagförslag 1

Regeringens och utskottets förslag

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. *fyra* programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och
2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

Reservantens förslag

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. *tre* programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, och
2. en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.

Lagförslag 2

Lydelse enligt lagförslag 1 enligt reservantens förslag

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än

1. *tre* programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift, *och*
2. *en programtjänst som sänds av en annan tillståndshavare.*

Reservantens förslag

Sändningsplikten enligt första stycket omfattar inte fler än *tre* programtjänster som sänds samtidigt av tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom TV-avgifter enligt lagen (1989:41) om TV-avgift.